

AZ EGÉSZSÉGÜGYI ADATOK MEGISMERÉSÉHEZ ÉS VÉDELMÉHEZ FÜZŐDŐ JOGOKRÓL

Magyarországon 1998 januárjától külön törvény védi az egészségügyi adatokat. E törvény arról is rendelkezik, hogy valamennyi egészségügyi intézményben - kórházban és rendelőben, állami és magánintézményben - tájékoztatás illeti meg a betegeket egészségügyi adataikról. Jogunk van megismerni a testi és lelki állapotunkra, megbetegedésünkre vonatkozó adatokat.

Kérheti-e a beteg, hogy tájékoztassák őt arról, milyen egészségügyi dokumentumok készültek róla a gyógykezelése során?

Igen, a beteg kezelőorvosától, háziorvosától jogosult tájékoztatást kapni egészségi állapotáról, a vizsgálatokról, a gyógymódokról és azok eredményéről. A tájékoztatásba bele tartozik, hogy megismerhessük a rólunk készült egészségügyi dokumentumok tartalmát. Jogosultak vagyunk az egészségügyi intézményben rólunk tárolt bármely adatot megismerni.

Milyen adatokat tartalmaz az egészségügyi dokumentáció?

Tartalmazza:

- a betegtől felvett személyi adatokat (név, születési dátum, lakhely, stb.)
- a gyógykezelés során rögzített egészségügyi adatokat
- mindazt, amit a beteg elmondott megbetegedése körülményeiről, tüneteiről, korábbi betegségeiről
- a vizsgálati eredményeket, a betegség megnevezését, az elvégzett beavatkozásokat, a gyógyszeres terápiákat.

A fenti adatokat együttesen nevezik egészségügyi dokumentációnak, függetlenül attól, hogy a rögzítés milyen formában történt (kézírással, írógéppel vagy számítógépben). Az egészségügyi dokumentációt a kezelőorvos a kezelés során folyamatosan vezeti, abba a beteg vizsgálatával és gyógykezelésével kapcsolatos minden adatot köteles rögzíteni.

Kérheti-e a beteg, hogy megmutassák neki az egészségügyi adatait tartalmazó dokumentumokat?

Igen, a betegnek a törvény jogot biztosít arra, hogy a rá vonatkozó egészségügyi adatokat megismerhesse. Így nemcsak szóbeli tájékoztatást kérhet kezelő orvosától, de kérheti, hogy az adatait tartalmazó dokumentumokat megnézhesse. A dokumentumokba nemcsak betekinthesz, de annak egyes részeiről vagy akár egészéről másolatot kérhet. A másolatkészítés költségei a beteget terhelik, így nem árt azokról előre tájékoztatást kérni.

Kihez forduljon a beteg, ha egészségügyi dokumentumait akarja megnézni vagy másolatot akar kérni róluk?

Kérésünkkel - szóban vagy írásban - forduljunk kezelőorvosunkhoz, háziorvosunkhoz. Aki már nem bentfekvő beteg, annak a számára célszerűbb, ha a kórháznak írásban nyújt be kérelmet az iratokba való betekintésre. Ha másolatokat akarunk kérni, soroljuk föl pontosan, milyen iratokra van szükségünk. A kérelmet címezhetjük orvosunknak vagy az intézmény vezetőjének.

Kaphat-e a beteg írásos összefoglalót a gyógyító intézménytől?

Az egészségügyi intézményből való elbocsátásakor a beteg zárójelentést kap kézhez, amelyben összefoglalják, milyen eredményekre vezettek a vizsgálatok és beavatkozások, milyen további kezelésre van szükség.

Később valamilyen ügyében szükségünk lehet arra, hogy betegségünkről készült orvosi véleményt terjesszünk be. A beteg ilyenkor a gyógykezelést végző kórházhoz fordulhat, és írásos véleményt vagy összefoglalót kérhet egészségi állapota vagy kezelése egyes kérdéseiről. Kérését megfelelően meg kell indokolnia és a véleményért díjat kell fizetnie.

Kérheti-e a beteg, hogy a tévesen felvett adatát kijavítsák?

Igen, amennyiben az egészségügyi dokumentációban hibás adatot rögzítettek, a beteg kérheti, hogy azt kijavítsák. A törvény erről úgy rendelkezik, hogy a javításkor rögzíteni kell az új adatot, de a régit nem szabad törölni. Ezzel a javítás kapcsán később felmerülő esetleges jogvitáknak kívánják elejét venni.

Hány évig őrzik az egészségügyi intézmények a betegek adatait?

A törvény előírja, hogy az egészségügyi dokumentumokat 30 évig kell megőrizni, a zárójelentéseket pedig 50 évig.

Elutasíthatja-e a kezelőorvos betege kérését adatai megismerésére?

Erre csak kivételes esetekben kerülhet sor, amikor egy harmadik személy adatainak védelme indokolja az elutasítást. Ha a dokumentáció kívülálló személyre vonatkozó részeket is tartalmaz, és azok megismerése sértene a kívülálló személy személyiségi jogait, csak azokat a részeket lehet átadni a betegnek, melyek az ő adatait tartalmazzák.

A törvény ezenfelül a pszichiátriai kezelés során ad arra lehetőséget a kezelő orvosnak, hogy megtagadja a beteg kérését a dokumentumok megismerésére. Ezt kizárólag akkor teheti meg az orvos, ha alapos okkal feltételezhető, hogy az adatok megismerése a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné. Az elutasítást megalapozhatja az is, ha a beteget cselekvőképtelennek nyilvánították.

Kérheti-e a beteg törvényes képviselője az egészségügyi dokumentumokat?

Igen, mivel a beteg törvényes képviselőjét (törvényes képviselő: a gondnok, kiskorú beteg esetén, a szülő vagy gyám) ugyanazok a jogok illetik meg, mint magát a beteget az egészségügyi adatok megismerésére: így kérhet tájékoztatást az adatokról és azok tartalmáról, valamint a dokumentumokba betekinthet, azokról másolatot kérhet.

Kérheti-e a beteg közeli hozzátartozója az egészségügyi dokumentumokat?

Igen, a közeli hozzátartozót is megilleti a tájékoztatás, az iratokba betekintés és a másolatkérés joga. A törvény értelmében közeli hozzátartozónak minősül a házastárs, élettárs, szülő, testvér és gyermek. Azoban a nem egyenesági rokon - pl.: a sógor, nagynéni, unokatestvér - nem gyakorolhatja ezeket a jogokat, nem minősül közeli hozzátartozónak!

Megtilthatja-e a beteg, hogy egyes hozzátartozói az ő adatait megismerjék?

Igen, a beteg az általa megnevezett hozzátartozót kizárhatja a tájékoztatáshoz és betekintéshez való jog gyakorlásából. Ezt a szándékát azonban közölnie kell kezelőorvosával. Amennyiben nem tesz tiltó nyilatkozatot, úgy tekintik, mintha beleegyezett volna a közeli hozzátartozó tájékoztatásába. A tiltó nyilatkozat a beteg halála esetén továbbra is érvényben marad.

Kérheti-e a közeli hozzátartozó elhunyt családtagjának egészségügyi adatait?

Igen, s így a hozzátartozó mindazokat az egészségügyi dokumentumokat megismerheti, amelyekből megtudható, hogy mi volt a halál oka, illetve hogy milyen kezelésben részesült a

beteg a halálát megelőzően. Az iratokról saját költségére másolatot kérhet. Az iratok kiadása csak akkor tagadható meg, ha azt az érintett életében megtiltotta.

Mit ír elő az orvosi titoktartási kötelezettség?

Az orvosi titoktartási kötelezettség nemcsak az orvosokra, hanem valamennyi a beteg gyógyításában részt vevő személyre vonatkozik. A beteg adatait bizalmasan kell kezelniük, vagyis azokat csak az arra jogosultakkal közölhetik. Az egészségügyi ellátó intézmények egymás között továbbadhatják a beteg adatait, ha erre a gyógykezelés érdekében szükség van. Az egészségügyi ellátó hálózaton kívülre adatokat csak a beteg írásbeli hozzájárulásával továbbíthatnak. Az orvosi titoktartáshoz való jog értelmében a betegnek joga van arról nyilatkozni, hogy kinek adható tájékoztatás egészségi állapotáról illetve kiket zár ki adatainak megismeréséből.

Vannak-e kivételek, amikor nem kérik a beteg hozzájárulását?

Nem kell a beteg hozzájárulása, ha más személy életének, testi épségének és egészségének védelme teszi szükségessé az adattovábbítást, vagy ha a beteg egészsége érdekében az őt gondozó személlyel kell adatokat közölni.

Mely esetekben írja elő a törvény az egészségügyi intézménynek az adatszolgáltatást?

Az egészségügyi intézmények kötelesek adatot szolgáltatni egyes intézményeknek. Ezeket az intézményeket a törvény részletesen felsorolja. Példaként említhetők a társadalombiztosítási igazgatási szervek, a közegészségügyi hatóságok.

Az egészségügyi intézményt az eljáró szervek megkereshetik büntető eljárás, szabálysértési eljárás, közigazgatási hatósági eljárás, polgári eljárás esetén is. Ezekben az ügyekben a rendőrség, ügyészség, bíróság és a kirendelt igazságügyi szakértő kérheti az ügyben érintett beteg egyes adatait. Az adatkérés azonban csak azokat az adatokat érintheti, melyek a konkrét ügygel összefüggésben vannak, s annak elbírálása szempontjából elengedhetetlenül szükségesek.

Milyen kötelezettségei vannak a beteg adatait továbbító egészségügyi intézménynek?

Az egészségügyi intézmény, amikor törvényi előírásra továbbít adatokat, köteles azoknak az adatoknak a kiadására szorítkozni, amelyek az adatkérésben megfogalmazott cél eléréséhez elengedhetetlenül szükségesek.

Valahányszor a beteg egészségügyi és személyazonosító adatait továbbítják, erről feljegyzést kell készíteni az egészségügyi intézmény nyilvántartása számára. A feljegyzésnek tartalmaznia kell, hogy kivel, mikor, milyen célból és milyen adatokat közöltek. A beteg tájékoztatást kérhet adatainak kezeléséről, így arról is, továbbították-e adatait más intézmények számára.

Mit tehet az a beteg, aki attól tart, hogy adatait nem jogszerűen kezelték?

Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a kórházakban, rendelőintézetekben működik adatvédelmi felelős, aki segítségünkre lehet. Az adatvédelmi felelős ellenőrzése alatt tartja az intézmény adatkezelési rendszerét. Így segíthet azokban az esetekben, amikor az intézmény adatkezelésével kapcsolatosan kérdésünk merül fel, vagy attól tartunk, hogy adataitkat nem a törvényi előírásoknak megfelelően kezelték.

Hová fordulhat a beteg, ha úgy érzi sérelem érte az egészségügyi adatok megismeréséhez és védelméhez fűződő jogaiban?

Az országgyűlés adatvédelmi biztost választott a személyes adatok védelmére. Az adatvédelmi biztos hivatalához is fordulhat bárki, aki úgy érzi, hogy egészségügyi és személyazonosító adatait nem a törvényes előírásoknak megfelelően kezelték, vagy akadályozták őt a fenti adatokhoz fűződő jogai gyakorlásában.

Jogaink megsértése esetén bírósághoz is fordulhatunk. Kérhetjük az egészségügyi adatok kiszolgáltatását, illetve esetleges kárunk megtérítését. Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, kötelezheti az egészségügyi intézményt a tájékoztatás megadására, illetve az okozott kár megtérítésére.